

Forvandlende disippelskap i en sekulær kontekst

Knud Jørgensen

Arusha konferansen hadde mye å si om forvandlende disippelskap, men lite om *etterfølgelse og om sekularisering*. I forberedelsesdokumentet skriver man:

The process of secularization has had both positive and negative impacts on the church. But secularism poses serious threats to the well-being and development of the church. The idolization of the self/individual contributes significantly to diminished communal character and declining membership in the churches.¹

Sluttdokumentet taler ikke direkte om sekularisering, men peker på «the global financial/imperial system» og pålegger kristne «to be formed as servant leaders who demonstrate the way of Christ in a world that privileges power, wealth, and the culture of money».² Man kunne ha forventet noe mer fra en konferanse om disippelskap og etterfølgelse. Man kunne for eksempel ha brukt tid på et større ressursdokument for konferansen *Called to Transforming Discipleship in North-Western Europe: Some Reflections on Witnessing in Secular Contexts*.³ Dokumentet ble behandlet under konferansen i en workshop (*warsha*), men ellers ikke berørt. Og Bonhoeffers tale om *etterfølgelse* ble bare nevnt i form av en beskjeden plakat ved inngangen til konferansesalen. Resultatet var at man stort sett talte om disippelskap uten å tale om etterfølgelse.

- 1 World Council of Churches, *Conference on World Mission and Evangelism* (Genève: CWME/WCC, 2017).
- 2 World Council of Churches – Conference on World Mission and Evangelism, *Moving in the Spirit: Called to Transforming Discipleship. The Arusha Call to Discipleship* (Genève: CWME/WCC, 2018).
- 3 «Called to Transforming Discipleship in North-Western Europe: Some Reflections on Witnessing in Secular Contexts» i: Jooseop Keum (red.), *Resource Book* (Genève: World Council of Churches Publications, 2018).

Jeg er vokst opp i Skandinavia. Mine omgivelser og mine lærere i sekstiårene talte mye om kristentroens kollaps og henviste ofte til Dietrich Bonhoeffers brev fra fengselet,⁴ hvor han blant annet skrev om skremmende spørsmål om kristentroens rolle og kirkenes rolle i en myndiggjort verden (*a world come of age*) hvor mennesker ikke lenger trenger en metafysisk gud som «a stop-gap» for menneskelige begrensninger; og hvor han funderte over fremveksten av en religionsløs kristendom hvor Gud ville slippe for tidligere århundres metafysiske konstruksjoner. Bonhoeffer var vitne til den tyske protestantiske kirkes fallitt som institusjon i møtet med nazismen og så denne utfordring som en mulighet for kristendommens fallitt og kristentroens fornyelse.

Flere år etter Bonhoeffers død utviklet protestantiske teologer hans kritikk til et gjennomgripende angrep på tradisjonell kristentro i «Gud er død» bevegelsen som tiltrakk seg en del oppmerksomhet i teologiske kretser i sekstiårene – på et tidspunkt hvor jeg leste teologi i København; mine lærere fikk meg blant annet til å studere Paul van Burens *The Secular Meaning of the Gospel*⁵ og Harvey Coxs *the Secular City*.⁶ Jeg må innrømme at jeg ble rystet i min tro – og gikk til min professor K.E. Skydsgaard for å hente støtte og råd. Han hjalp meg og fikk meg til å forstå at disse radikale tolkninger av Bonhoeffers meninger var en alvorlig misforståelse; Bonhoeffer mente ikke å si at Gud ikke lenger hadde noe å gjøre med menneskeheten eller at han var blitt en kulturlevning. I stedet fikk Skydsgaard vendt min ungdommelige oppmerksomhet mot Bonhoeffers tidligere bok *Etterfølgelse*⁷ (den opprinnelige tyske tittel var *Nachfolge*). Den har sitt hovedfokus på en utlegging av Bergprekenen; her forklarer Bonhoeffer hva han mener det betyr å følge Kristus. Boken ble første gang publisert i 1937 – samtidig med at nazi-regimet var på vei opp i Tyskland. Det var bakgrunnen for Bonhoeffers teologi om etterfølgelse, en teologi og en tenkning som i siste ende resulterte i hans henrettelse i 1945. En av de mest sentrale deler av boken handler om den forskjellen Bonhoeffer drar mellom «billig» og «dyr» nåde. I følge Bonhoeffer handler det om at:

Billig nåde forkynner tilgivelse uten omvendelse, den er dåp uten menighetstukt, nattverd uten syndsbekjennelse, uten absolusjon, uten personlig skriftemål. Billig nåde er nåde uten etterfølgelse, nåde uten kors, nåde uten den levende Jesus Kristus, han som ble menneske av kjøtt og blod.⁸

4 Dietrich Bonhoeffer, *Widerstand und Ergebung* (Munich og Hamburg: Siebenstern Taschenbuch Verlag, 1951); *Letters and Papers from Prison* (New York: The Macmillan Company, 1962).

5 Paul M. van Buren, *The Secular Meaning of the Gospel* (New York: The MacMillan Company, 1963).

6 Harvey Cox, *The Secular City* (New York: The Macmillan Company, 1965).

7 Dietrich Bonhoeffer, *Etterfølgelse* (Oslo: Luther, 2010).

8 Bonhoeffer, *Etterfølgelse*, 23.

Billig nåde, sier Bonhoeffer er å høre evangeliet forkynt slik: «Billig nåde rettferdiggjør synden, ikke synderen. Ettersom nåden likevel utretter alt av seg selv, kan jo alt fortsette som før ... vi er og blir syndere, selv i det best tenkbare liv.» Hovedmangelen i en slik forkynnelse er at den ikke inneholder noe krav om etterfølgelse. I motsetning til billig nåde kaller dyr nåde oss

... til etterfølgelse, den er nåde fordi den kaller oss til å følge *Jesus Kristus* ... Den treffer oss som et nådig kall til å følge Jesus, den kommer som et tilsagn om tilgivelse til en engstelig sjel og et knust hjerte. Nåden er dyr fordi den tvinger mennesker inn i etterfølgelse under Jesu Kristi åk, nåden er at Jesus sier: «Mitt åk er godt og min byrde lett».⁹

Bonhoeffer hevder at ettersom kristentroen ble spredt, ble kirken mer «sekularisert»; den tilpasset kravene om lydighet mot Jesus til samfunnets krav og behov. På den måte ble verden «kristianisert» og nåde ble dens felles eiendom. Men samtidig var risikoen at evangeliet ble billig, og lydighet mot den levende Kristus gikk gradvis tapt og druknet i formularer og ritualer slik at nåden til sist kunne selges og kjøpes for penger (avlat).

Men samtidig levde det innen kirken en protest mot denne utviklingen: klosterbevegelsen. Her ble den opprinnelige visjon holdt levende. Men klosterbevegelsen var en bevegelse for enkeltpersoner det var ikke forventet at legfolket skulle etterlikne; Jesu bud var begrenset til en særlig gruppe spesialister og utvalgte, og det oppsto dermed en dobbelt standard: en maksimum og en minimum standard for kirkelig lydighet. Dette var farlig, hevdet Bonhoeffer, for når kirken ble anklaget for å være for verdslig, kunne den alltid henvise til klosterbevegelsen som en mulighet for en høyere standard innen kirkens murer. Slik ble klosterbevegelsen en rettferdiggjørelse av *status quo*, i stedet for en utfordring til kristne flest.

Luther forsøkte å rette opp dette under Reformasjonen da han førte kristentroen ut av klostergangene. Men etterfølgende generasjoner har, ifølge Bonhoeffer, igjen gjort forkynnelsen av syndsforlatelse billig, og dette har alvorlig svekket kirken:

Er prisen vi i dag må betale i form av sammenbrudd i de organiserte kirkene noe annet enn en nødvendig følge av en altfor lettkjøpt nåde? Man forkynte og delte ut sakramentene billig, man døpte, man konfirmerte, ubedt uten betingelser tilsa man syndenes forlatelse til et helt folk, av menneskelig kjærlighet ga man det hellige til spottere og vantro ... men kallet til den strenge etterfølgelsen av Kristus var sjelden å høre.¹⁰

9 Bonhoeffer, *Etterfølgelse*, 23.

10 Bonhoeffer, *Etterfølgelse*, 32.

Her er mitt perspektiv for å se på disippelskap/etterfølgelse i Vesten: et sekulært Norge i en myndiggjort verden – og kallet til etterfølgelse. Jeg er fanget mellom disse to kontraster. Jeg kan glede meg over den sekulære friheten fra fangenskapet under konstantinsk kristendom og over religionsfriheten. Det er som et pust av frisk luft etter århundre med fangenskap i et stats-kirke-tyranni. Samtidig lengter jeg etter kallet (tilbake) til sann, dyrekjøpt etterfølgelse og sammenhengen mellom tro og lydighet: Bare den lydige tror, sa Bonhoeffer, og bare troen fører til lydighet.

Det betyr at jeg ikke er så sikker på at «sekulær» alltid betyr det motsatte av tro.¹¹ Sekularisering kan til dels også være frukten av den kristne tradisjon. Det sekulære nord-europeiske samfunn er også blitt formet av kristne tradisjoner; det sekulære Europa kan neppe forstås adskilt fra kristentroen og troens innflytelse på samfunn og kultur. Derfor tror jeg heller ikke at løsningen for en kirke i tilbakegang i Norden er tidligere tiders vekkelser.

Det er med andre ord *velsignelser og utfordringer* forbundet med sekulær kultur. En slik velsignelse er religionsfrihet, som et resultat av skillet mellom det religiøse og det sekulære områder – mellom kirkelig og politisk makt. Religionsfrihet innebærer at jeg kan leve i en multireligiøs verden i stedet for i den konstantinske «kristenhetens» fengsel. Dermed blir det også rom for *den private sfære og for personlige meninger*.

Vi kan dermed tale om en *frigjøringsprosess for evangeliet og kirken* sammenliknet med kristenheten/kristendommen i tidligere epoker siden Konstantin. Samtidig er det sant at vi opplever en økende religiøs analfabetisme/uvitenhet: Når jeg taler om Gud som skaper, frelser og befrier, skjønner mange ikke hva jeg snakker om fordi de savner den tidligere bakgrunn – Luthers lille katekisme og den apostoliske trosbekjennelse. Jeg trenger nye måter å forklare og utlegge på og kan ikke lenger ta for gitt at folk flest skjønner. Her er en voksende utfordring for kirke og kristne – og en utfordring til å snakke om disippelskap og etterfølgelse på nye måter. Det handler om «forvandlende disippelskap» i nye sammenhenger: Hvordan kan vi på nye måter kontekstualisere kallet til etterfølgelse? *Hvordan kan selve forestillingen om disippelskap forvandles?* – forvandles til hva pave Frans kaller «misjonerende disippelskap (*missionary discipleship*)» – evangelisering på Kristi måte? Og hvordan kan vi på nye måter møte andre i en sekulær kultur og kontekst – gjennom evangelisering, profeti og som talsmenn (*advocacy*)?

Religionens status og plass i Nord-Europa

Det er store forskjeller fra land til land og region til region i Europa. Samtidig kan det se ut til at vi deler *en felles referanse og en liknende situasjon*. Den felles referanse er den juridiske bekreftelse av religionsfrihet. Likheten på tvers av grenser er at den

11 Se «Called to Transforming Discipleship in North-Western Europe: Some Reflections on Witnessing in Secular Contexts» i: *Resource Book*, redigert av Jooseop Keum (Genève: World Council of Churches Publications, 2018).

religiøse situasjon er under forandring, og ofte under drastisk forandring. Men disse forandringer innvirker ikke på alle land på samme måte eller med samme hastighet. Forandringene kommer ikke til uttrykk på samme måte, og kan ha ulike årsaker og ulike konsekvenser.

Samtidig er det noen generelle tendenser. Det er for det første endringer i de religions-politiske relasjoner på tvers av grenser. Her tenker jeg især på den delen av Europa som tidligere var under kommunistisk styresett: I en del av disse land er religionens tilstedeværelse nå akseptert, og de religiøse grupperinger er blitt gjenopprettet. Andre steder har relasjonen mellom stat og religion blitt forandret på grunn av politiske omveltninger. Og så er det steder hvor relasjonen stat-religion har utviklet seg mer langsomt over tid. I Sverige var Svenska Kyrkan i århundrer statskirke, men det tok slutt i år 2000. Det samme hendte i Norge i januar 2017; situasjonen i Danmark går i en liknende retning – atskillelse av kirke og stat og dermed slutten på konstantinsk kristenhet. En parallell utvikling er at i flere og flere land i Vesten utgjør de troende ikke lenger hovedparten av befolkningen. Majoritetskirker er ikke lenger et dominerende flertall. I stedet taler vi om «pluralitet» – om et pluralistisk samfunn, hvilket også betyr «mangfold» (*diversity*); og stort sett anser vi dette for noe positivt. Vi har måttet lære å si ja til mangfold, også i Skandinavia, og dermed begynne å lære respekt for hverandre og for annerledes troende, ikke minst for de store grupperinger av immigranter (hvor mange, for øvrig, er kristne).

Det kristne rammeverk er utfordret; kristentroen er i dag ikke den eneste referanse for religion. Her er som sagt et felles trekk for europeisk historie: et mangfold av kulturer og religioner. Globaliseringsprosessen betyr at det er betydelige kulturelle ulikheter i europeiske samfunn. Mobilitet (pga. turisme og migrasjon), sammen med fort og lett spredning av informasjon, medfører at vi møter og lærer om mange kulturelle universer med ulik bakgrunn. Selv skandinaver har oppdaget nye religiøse kulturer.

Midt i de mange ulikheter, også hva angår antall troende, finner vi på tvers av grenser *en signifikant nedgang i religiøs tilhørighet og religiøs praksis*. Helt siden sekstiårene har forskere forklart denne nedgangen med å vise til tapet av tro på Guds eksistens. Vår sivilisasjon er blitt mer teknologisk; moderniteten har ført til en økende rasjonalisme og tro på fornuften. Slik ble moderne tenkning tolket og forstått i seksti- og syttiårene: Trosforestillinger hører hjemme i en mindre avansert måte å tenke på. Derfor kom da også fremveksten av mange nye religiøse forestillinger i slutten av syttiårene («New Age») som en overraskelse for mange av oss, også i Skandinavia. Mine professorer måtte smått om senn innrømme at det mer handlet om en *evolusjon av trosforestillinger* enn om en tilbakegang. Blant ungdom var det kanskje vel så mye tale om en vekst i religiøsitet. Religion var ikke på vei ut, det sekulære var faktisk mye svakere enn forventet. Den store forandringen var ikke at religion var på vei ut, men at dynamikken mellom institusjoner og enkeltpersoner gjennomgikk et stort omskifte: «Belonging» og «believing» var ikke lenger synonyme. Å høre til eller forbli i en religiøs gruppe

(*belonging*) avhenger mindre og mindre av oppvekst og sosial tilhørighet.¹² I stedet er folk på leit etter mening og beveger seg derfor fra en gruppe til en annen, avhengig av egne drømmer og forestillinger. Dette handler primært om *en utvikling i relasjon til institusjoner*. Uthulingen innen religiøs praksis demonstrerer mer en omorganisering av tradisjonelle tilknytninger/institusjoner enn at troen forsvinner. Folk flest lener seg ikke lenger på kirkelige institusjoner for å finne rammeverket for tro og spiritualitet; de setter sine egne grenser. Europeere og skandinaver flest har lettere ved å tro på en slags overnaturlig kraft/makt enn på en personlig gud.

Denne nedgang i betydningen av religiøse tradisjoner peker også i retning av nye former for religiøse referanser: *spiritualitet blir et personlig anliggende*.¹³ Folk føler seg fri i forhold til religion og skaper nye strukturer for tro (en slags *buffet religion*). Det er ikke lett å gi noen generell forklaring på denne utviklingen. Man kan forholdsvis lett *beskrive* endringene i det religiøse landskap; de er mere vanskelige å *forklare*.

Vi velger så helt demokratisk

En gud der er som vi vil.

Så gjør det jo ikke så meget

Om han er den gud som er til (Gruk av Piet Hein).

De religiøse forandringer gir uttrykk for *sekularisering, eller pluralisering, eller religionens tilbakekomst, eller forvandlingen av religion, eller en kombinasjon av alle disse begreper*. Samtidig kan alle disse trender utfordres. Problemet er jo at vi befinner oss midt i denne historiske utvikling; ingen kan derfor gjøre krav på å ha de rette teorier, og våre forsøk på forklaringer må forbli narrativer. Narrativene kan inspirere fantasien, men svarer virkeligheten til disse forestillinger? Å snakke om religion i Europa og i Skandinavia er derfor en utfordring.

Nye tall fra Pew

Pew's rapport *Being Christian in Western Europe* ble offentliggjort i juni 2018. Den øker det stadig mer komplekse bildet av hvordan kirken og kristentroen lever og har det i Europa. Man har lov til å være litt forvirret, selv i moden alder. Når det kommer til kirkelivet i Europa er det et stadig mere komplekst bilde som reiser seg både kulturelt, sosiologisk og missionalt. Man sitter med flere spørsmål enn svar. Men spørsmålene og paradoksene er spennende å grunne på. Det handler om å betrakte mosaikken som et uforklarlig kunstverk. Kirken er ikke en regnemaskins verk. Så her er mine observasjoner:

12 Grace Davie, Paul Heelas og Linda Woodhead (red.), *Predicting Religion: Christian, Secular and Alternative Futures* (Aldershot: Ashgate Publishing Company, 2003).

13 See Gordon Lynch, *The New Spirituality: An Introduction to Progressive Belief in the Twenty-first Century* (London: Tauris, 2007).

- 71% bekjenner seg som kristne
- Mange har det travelt med å erklære Europa for et post-religiøst, post-kristent kontinent. Men Pew-tallene (som bygger på 24.000 intervjuer) melder at Guds død i Europa er sterkt overdrevet. 71% sier at de er kristne, 18% går i kirke, 46% er «ikke-praktiserende kristne». Danmark 64%, Sverige 52%, Norge 51%.
- Tyskland ligger i det gode gjennomsnitt med 71% som kaller seg kristne. Rykker man sydover til Østerrike og Italia er det 80%. I Frankrike, som ellers er kjent for å være et sekulært samfunn som vil være fri fra religion, er det 64% som kaller seg kristne. Og det ligger hermed på linje med Danmark. Det er interessant at i Sverige anser kun 52% seg som kristne. Og Norge – av alle lande – står nederst på listen med kun 51%. Er det oljepengenes Mammon som har fått overtaket i Norge?

Dialog og Dia-praxis

Dialog er på denne bakgrunn blitt et sentralt begrep. Dialog, snarere enn misjon, er blitt paradigmet for å bestemme relasjonene til andre religioner.¹⁴ Dette paradigmeskiftet har reist en rekke praktiske og teologiske spørsmål – som i sin tur har ført til at kirker, kirkekommunions og økumeniske organisasjoner (Kirkenes Verdensråd, den romersk-katolske kirke og Evangelisk Alliansen), har formulert uttalelser.¹⁵ Det er blant de mange som engasjerer seg i dialog stor variasjon hva angår motiver for dialog. Her er noen av motivene:

- prøve å forstå hvordan mennesker av annen tro beskriver sin trosreise,
- finne pålitelig informasjon om andre livssyn,
- ønske å klargjøre misforståelser mellom mennesker av ulike tro,
- delta i religiøse feiringer og ritualer sammen,
- dele sin troserfaring med andre,
- respondere på teologiske utfordringer utløst av andres tro,
- lytte til andre troserfaringer,
- etablere gode nabo-relasjoner til folk av annen tro,
- gå sammen om å være talsmenn for mennesker i nød.¹⁶

Utfordringene i et multi-religiøst Europa og Skandinavia er mangfoldige og krever at vi skaper rom for *diapaxis* på mange plan: religiøs utdanning og undervisning,

14 Beate Fagerli, Anne Hege Grung, Svein Thore Kloster og Line Marie Onsrud (red.), *Dialogteologi på norsk* (Oslo: Verbum Akademisk, 2016).

15 World Council of Churches, Pontifical Council for Inter-Religious Dialogue and World Evangelical Alliance, *Christian Witness in a Multi-Religious World: Recommendations for Conduct*, <https://www.oikoumene.org/en/resources/documents/wcc-programmes/inter-religiousinter-religious-dialogue-and-cooperation/christian-identity-in-pluralistic-societies/christian-witness-in-a-multi-religious-world>

16 Vebjørn Horsford, *Religion i praksis* (Oslo: Universitetsforlaget, 2017).

fremme dialogiske holdninger hos ungdom, sosial omsorg for asylanter og flyktninger, omsorg for eldre, og andre tiltak i kirkenes diakonale arbeid. På slike måter kan diapraxis utvikle seg fra dialog og styrke opplevelsen av fellesskap på tvers av religiøse grenser. Det er neppe tvil om at fremtiden vil bringe flere multireligiøse familier til Norge, vi vil se flere blandede ekteskap og det vil bli flere mennesker med en opplevelse av mangfoldig religiøs tilhørighet. Hvordan kan vi legge til rette for at en felles menneskelighet på tvers av religiøse og ikke-religiøse tilknytningspunkter kan sette oss protestanter i stand til å demonstrere en ny og kreativ åpenhet i et multireligiøst samfunn?

Midt i all usikkerheten og de ulike tolkninger, bør en idé legges til side: *religion er ikke på vei ut*. Kristne har mindre politisk innflytelse, kirker har mindre innflytelse, religiøse institusjoner spiller en mindre rolle, *men religion og tro lever videre og er på flere måter i ferd med å bli gjenoppdaget i flere europeiske og skandinaviske sammenhenger*. Våre institusjoner, strukturer, sosiale verdier og vårt kulturelle rammeverk har røtter i religionen: sykehus, menneskerettigheter, helligdager og kalender, og administrasjonsstrukturen har religiøse dimensjoner. Kristne perspektiver og kristen praksis har på avgjørende måte påvirket Europa og Skandinavia sammen med jødisk, muslimsk og opplysnings-tenkning. De *direkte* religiøse dimensjoner kan være på retur, men verdiene og holdningene lever fortsatt i folkesjelen.

Plante nye menigheter

Vi har lenge visst om initiativene i Storbritannia på å plante «fresh expressions of church» i en omskiftelig sammenheng.¹⁷ Disse initiativer har også vært til inspirasjon for flere liknende tiltak i Norge.¹⁸ Nylig ble jeg kjent med et liknende og mer omfattende tiltak i Nederland.¹⁹ Et signifikant antall nye kristne trossamfunn har nylig oppstått innen det sekulære samfunn i Nederland; på tross av en fortsatt nedgang innen de etablerte kirkeinstitusjoner har disse nye «menigheter» lyktes i å tiltrekke sekulære nederlandere.

I løpet av årene 1990-2008 satte man i gang minst 281 nye kristne trossamfunn, i tillegg til de mange nye kristne immigrant-menigheter. Og mellom 2013 and 2017 tok den etablerte protestantiske kirken initiativ til 92 nye fellesskap. Dette nye engasjement

17 *Mission-Shaped Church: Church Planting and Fresh Expressions of Church in a Changing Context* (London: Church Publishing House, 2004); Martin Robinson, *Planting Mission-Shaped Churches Today* (Oxford: Monarch Books, 2006).

18 Se Ove Conrad Hanssen, *Et godt tre bærer god frukt: Visjoner og strategier for utvikling og vekst i lokale menigheter* (Oslo: Luther forlag, 2007).

19 Gerrit Noort, *Emerging Churches as Survival of the Fittest? Some Reflections about the Search for Missional Procreation in the Dutch Secular Context* i Marina Ngursanzeli Behera, Michael Biehl og Knud Jørgensen (red), *Mission in Secularised Contexts of Europe: Contemporary Narratives and Experiences* (Oxford: Regnum, 2018).

har nå vunnet momentum og nye tiltak settes i gang med betydelig entusiasme innen den etablerte kirken.

Feelings of both elation and concern are expressed. There is joy, because about half of the approximately 10.000 participants in the new faith communities didn't have any recent church involvement. There is concern as well, because many of the pioneering initiatives are fragile and may not be sustainable in the long run. In that respect the title of the report, *Fingers crossed*, is telling.²⁰

Vil de nye trossamfunn være veien til å overleve i et sekulært samfunn? Man ventet at 10% av de nye fellesskap vil plante nye fellesskap i nær fremtid – vekst er vel et tegn på overlevelse. Spørsmålet er om også den etablerte protestantiske kirken kan «empower» (myndiggjøre) de nye menigheter slik at de ikke drukner i gammelt hierarki og gamle regulativer. Er det her modeller til inspirasjon, ikke bare for frikirker, men for Den norske kirke i en ny sekulær tid? Den vil være i stand til å plante nye menigheter, slik man i noen grad har gjort det i Stavanger-området, slik Normisjon gjør en rekke steder – uten å bryte med den etablerte kirken?

Gjøre til disipler

Det eneste imperativet i Misjonsbefalingen (Matt. 28,18-20) er «gjør disipler» (*mateu-tete*) – ikke «gå ut» eller «døp» slik jeg trodde i min oppvekst. Mine foreldres generasjon tenkte på misjon som det å gå ut – *from the west to the rest*. Min ungdoms prester, og prester i dag, omtaler misjonsbefalingen som en dåpsbefaling. Begge tar feil: Fokus er på å gjøre til disipler. Dette var også Bonhoeffers anliggende på 1930-tallet – å finne eller gjenfinne forbindelsen mellom etterfølgelse og tro i en ny kontekst hvor nåden var dyr og ikke billig. Hvor jeg enn går, etterlyser jeg «trosopplæring» eller disippeltrening, ikke bare for barn og unge, men blant oss voksne. I Afrika snakker mine venner om hvordan kristentroen er bred og tynn som en pannekake – stor vekst, men ofte ganske grunn. Slik er det også hos oss i Europa og Skandinavia – mange som blir døpt, blir konfirmert og blir gift, men også mange som mangler mer dybde i sin kristne tro og etterfølgelse. Alpha-kursene har vært et godt forsøk, men vi trenger et større og bredere (og noe mindre karismatisk) fokus på disippeltrening i menigheter og bedehus – kombinert med en fornyet forkynnelse av dyr nåde. Det er ikke tilstrekkelig bare å snakke om «Guds kjærlighet» hvis vi ikke løfter opp korset hvor Gud har båret våre synder.

Konklusjon

Hva handler da forvandlende disippelskap og etterfølgelse om i en skandinavisk kontekst? Omsorg for skapelsen, kjempe for et rettferdig og inkluderende fellesskap, vitnesbyrd via dialog, være tjenende ledere mitt i overflodssamfunnet, bryte ned murer

20 Noort, *Emerging Churches as Survival of the Fittest?*

for de marginaliserte (slik det sies i *The Arusha Call to Discipleship*)? Ja, men slik jeg ser det, enda mer om å følge korsets vei – etterfølgelsen av den dyre nåde, i kampen mot en overdreven forkynnelse av «Guds kjærlighet». Budskapet om billig nåde har ødelagt flere kristne enn noe påbud om gode gjerninger har gjort. Nøden i vår kirke handler om å leve som Kristi etterfølgere i vår tid.